

V JEDNA RAŽDA TÝDNĚ

PŘERUŠENÁ PRÁCE

„Hej šéfe! Pojd'te se podívat.“

Polír nakoukl pod lžící bagru. Zlomená štíhlá kost a v blátě lebka s pochmurným pohledem prázdných očních důlků.

„A sakra...“

Výkopové práce na okraji města byly okamžitě zastaveny, stavbyvedoucí zatelefonoval na policii, operační středisko povolalo výjezdový tým pražské policejní správy. Z garáží v Kongresové ulici vyrazil automobil od nepaměti přezdívaný mord-wagen. Možná běží o začátek detektivky, která zamotá hlavu i zkušeným vyšetřovatelům, pravděpodobnější ovšem je, že půjde o běžný kosterní nález, k jakým v hustě zalidněné krajině dochází poměrně často. Rozhodnutí bude záležet na odbornících, například paní doktorka Eliášová z Kriminalistického ústavu dokáže stáří kostí určit velice rychle. Orientační hranice se kryje s dobou, po níž trestní zákon považuje i ty nejtěžší zločiny za promlčené. Dvacet let. Co bylo před tím, může zajímat archeology, to, co se událo potom, musí zajímat vyšetřovatele.

Hlavní město je rozděleno do čtyř policejních obvodů, z nichž každý má své výjezdové skupiny kriminalistů. Šestnáctkové výjezdy patří do obvodní kompetence, sedmnáctkové přísluší městské správě. Hovorové označení vychází z trestního řádu, paragraf šestnáct se totiž zmiňuje o trestných činech, jejichž první stupeň řízení podléhá okresnímu soudu, paragraf sedmáct pak o trestných činech s dolní hranicí odnětí svobody nejméně na pět let,

Od jemné elektroniky až po lopaty a rýče. Výjezdový tým je vybaven vskutku všestranně

které přísluší krajskému soudu. Z městské správy policie v Kongresové ulici se tedy vyráží na ty nezávažnější zločiny vůbec.

MRTVÝ FANDA

„Z hlediska dlouhodobých průměrů dochází v hlavním městě přibližně tak

k jedné vraždě týdně,“ poznamenal doktor Martin Kloubek, vyšetřovatel výjezdové skupiny.

„Samozřejmě nejde jenom o ně. Podobně vyjíždíme také k loupežným přepadením, pomáháme hledat ztracené děti, které se mohly stát obětmi trestného činu, a velmi

nás zajímají všechna náhlá úmrtí, kde je sebemenší podezření na to, že by smrt mohla způsobit jiná osoba. Vzpomínám třeba na případ, který na první pohled vypadal celkem samozřejmě. Starší pán seděl v křesle před televizí, popíjel pivo a sledoval přenos fotbalového utkání. Situace na hřišti ho tak rozčílila, že srdce řeklo dost a muž zemřel. Byl znám jako kardiak, vskutku tedy nešlo o nic záhadného. Přivolanému lékaři se však přece jen cosi nezdá-

Šátek, nůž, kapka krve. To všechno jsou stopy, které mohou usvědčit pachatele

surovec a despota, který trápil celou rodinu do té míry, že jeho vlastní syn už to jednou nemohl vydržet a zaškrtil otce šňůrou od adaptéru mobilního telefonu.

Podobně se často změní i zdánlivě jasné sebevraždy. Proto zásadně ke každé z nich přistupujeme zpočátku jako k vraždě a velmi pečlivě prověřujeme, jestli smrt nemohl způsobit někdo jiný. „

VÝJEZD

Výjezdová skupina se ve své základní podobě skládá ze čtyř kriminalistů. Vedoucí skupiny je operativce, běžnější označení je možná detektiv, tedy muž, který celou záležitost organizačně řídí, zajišťuje spojení s nadřízenými, stará se o sbírání prvních informací. Druhý člen posádky je vyšetřo-

cích popojížděla po trati pomalá posunovací lokomotiva. Rychlík se měl tudy prohnat až za třicet minut, počítaly s tím návěstidla, nádražní semafore i nastavené výhybky.

Strojvůdce si všiml, že na kolejích něco leží, když si uvědomil, že jde o lidské tělo, spustil rychlobrzdu. Mnohatunový kolos s pískáním a skřípěním zastavil trochu pozdě, sebevrahovi přejel obě nohy.

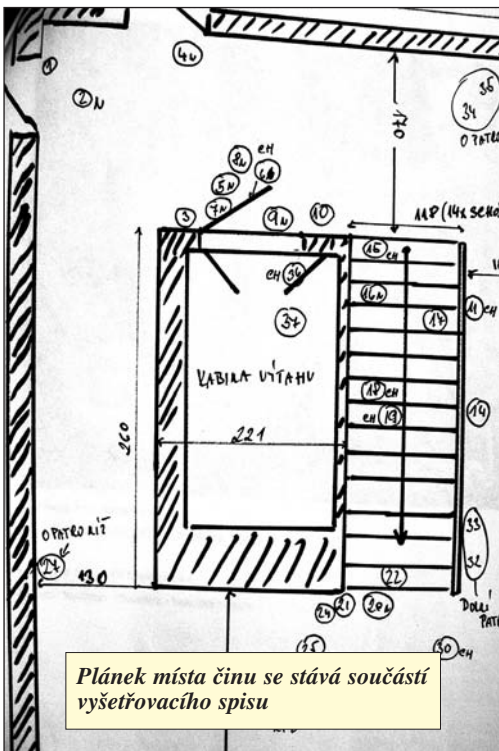
První dostal zprávu přednosta stanice, o pár minut později dorazila na místo sanitka a hlídkový automobil policie, nedlouho potom přijel výjezd kriminální služby.

„Ježíšmarjá,“ bědoval mašinfíra, „já vážně nemohl nic dělat.“

Muž na trati byl mrtvý, ovšem zkušeným lékařům bylo jasné, že ho o život nepřipravila lokomotiva. Vitální reakce vypadá

Vyšetřovatel doktor Martin Kloubek

Plánek místa činu se stává součástí vyšetřovacího spisu

lo, a tak se obrátil na nás. Mrtvý chlapec měl hodně přes váhu, kůže na krku mu tvořila hluboké vráscité faldy. Teprve při zaklonění hlavy se v jedné té vráске objevila tenká, ale zřetelná strangulační rýha. A všechno bylo najednou jinak. Během vyšetřování vyšlo najevo, že ten chlapec byl

vatel, jenž má na starosti ohledání místa činu, s ním pak úzce spolupracuje technik, který celé ohledání dokumentuje, zajišťuje a snímá všechny použitelné stopy. Čtvrtý ze skupiny, řidič pochopitelně není jen na kroucení volantem, je to zkušený operativní pracovník a je k dispozici veliteli. Podle potřeby se k výjezdu připojují další specialisté. Znalci z balistiky, soudního lékařství, někdy je potřeba pyrotechnik, jindy psod, to vše podle situace, která se mění případ od případu.

„Pro policistu, jenž se první dostane na místo činu,“ poznamenal doktor Kloubek, „dodnes platí prastará zásada starých četníků. Má mít oči a uši otevřené, ústa zavřená a ruce v kapsách. Zní to trochu nedbale, ale jsou to osvědčená a moudrá pravidla. Oči a uši otevřené, to znamená pečlivě sledovat lidi v okolí, mohou zde být důležití svědci, někdy dokonce i sám pachatel, pohyb a hovory přihlížejících jsou detaily, které se už nebudou nikdy opakovat. Zavřená ústa jsou důležitá, protože ať už si policista myslí o případu cokoliv, neměl by svými názory ani v nejmenším ovlivňovat budoucí svědecké výpovědi. Ruce v kapsách zase zajišťují, že se nic podstatného nezmění. Někdy stačí i nějaký drobný předmět položit na trochu jiné místo, než původně stál, a může to budoucí vyšetřování pořádně zkomplikovat.“

KOLEJE

Kousek od nádraží v Horních Počerni-

poněkud jinak, kdyby nešťastník ještě žil, bylo by krvácení mohutnější. Mnohem podstatnější se zdálo zranění na hlavě, které ovšem nemohla způsobit posunovací souprava.

„Rozejděte se, tohle není žádné divadlo!“ Uniformovaní policisté udržovali shromážděné čumily v náležitém odstupu, místo bylo ohrazeno umělohmotnou policejní páskou. Kriminalisté prohlíželi nízký násep a zažloutlou travou porostlé okolí. Potom to našli. Kámen připomínající pravěký pěstní klín, ze špičaté strany s krvavými skvrnami a zbytky vlasů. Houf přihlížejících tiše sledoval zajištění vražedného nástroje.

Oči a uši otevřené, pravý poučka.

K vedoucímu výjezdu přistoupil policista a řekl tiše.

„Ten chlapec v zástupu. Třetí zprava.“

„Co je s ním?“

„Má fleky na kalhotách. Možná je to krv...“

Zvědělec dostal příležitost účastnit se vyšetřování osobně. Neunesl ji. Během krátké chvíle se přiznal, že zabil kamaráda a jeho nehybné tělo položil na koleje. Počítal s tím, že projíždějící rychlík oběť rozmetá a zničí všechny stopy. Vlastně měl s tou pomalou posunovací lokomotivou náramnou smůlu.

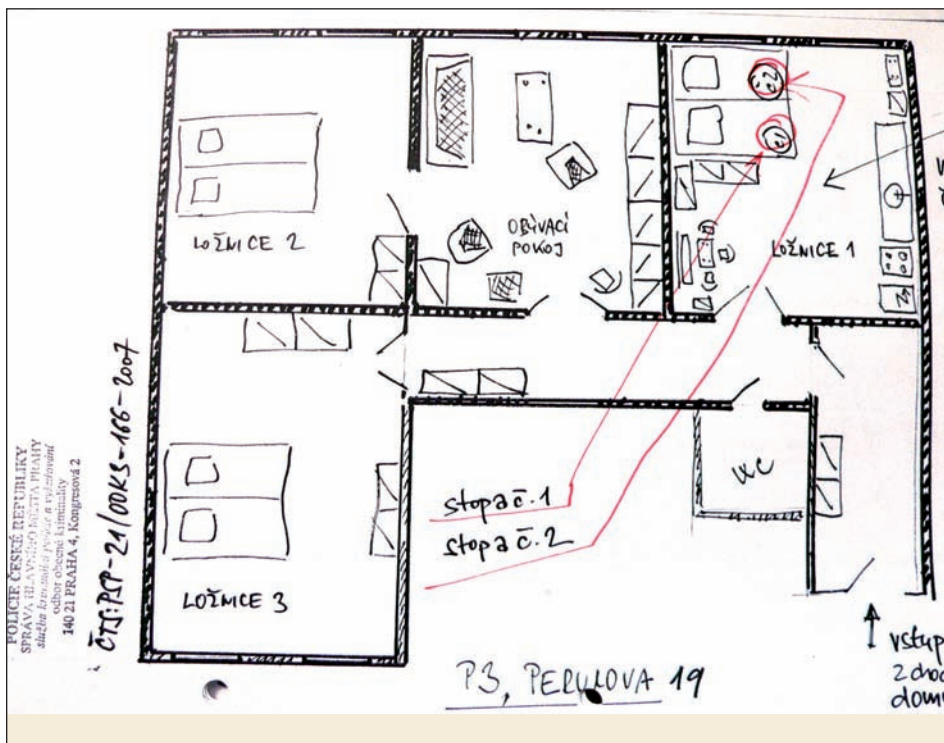
OHLEDÁNÍ

Ohledání místa činu patří k základní kapitole všech kriminalistických učebnic

a ve starých vyšetřovacích spisech je zajímavé sledovat, jak bravurně si s něčím tak obyčejným, jako je popis místnosti či krajiny poradili legendární kriminalisté, jimiž byli například Jaroslav Zahradka, Miroslav Opravil nebo Jiří Markovič.

„Dnes už je to trochu jiné,“ usmál se Martin Kloubek, „a to především proto, že se všechno natáčí na videozáznam. Člověk si vlastně nemusí ani nic psát, stačí pár poznámek na upřesnění jmen či čísel, která během hovorů padnou, zbytek už se opíše ze záznamu po návratu v kanceláři. Tam se připraví protokol, plánek, potřebné digitální fotografie a všechny zajištěné stopy, což si ráno převezme vyšetřovatel, který bude na případu pracovat.“

Někdy i pouhé dojmy z prostředí mohou hrát při vyšetřování roli. Jednou jsme ohledávali takový starý městský byt, všude hrozný nepořádek, jen zadní místnost se zdála poměrně uklizená, ovšem v posteli tam bylo zastláno tělo mrtvého chlapa. A já tenkrát, napůl jako vtip, citoval pana Marvany ze seriálu o hříšných lidech města pražského. Pánové, povídám, tady vraždila ženská. A ono to vyšlo, nakonec z toho byl dost neobvyklý případ vražednice, kte-

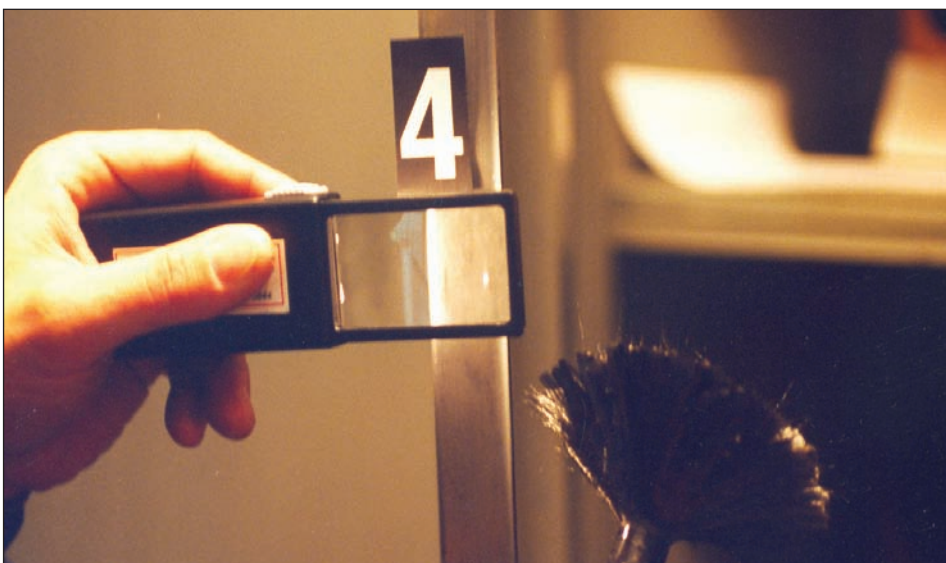
rá měla na svědomí čtyři lidské životy.

Ale zpátky k videozáznamu. V mordpartě se dříve často objevoval takový drsný černý humor. Nešlo o žádný cynismus či neúctu k obětem, ale spíš jakousi snahu kriminalistů trochu uvolnit atmosféru plnou krutosti a krve. Teď ovšem, protože se videonahrávky často používají i jako soudní důkazy, musíme na nějaké žertování radši zapomenout.“

PISTOLNÍK

Jsou také případy, kdy na místě činu toho moc k hledání není. Jednou se mezi předměstskými domky pohyboval jistý Ukrajinec. Byl tady nelegálně, práci neměl, živil se, jak se dá. Prolézal zahrady, altány a kůlny s nářadím, hledal cokoliv, co by se dalo za pár korun prodat v nejbližším bazaru. A majitel jednoho domu, byl to už poměrně starý pán, si cizího chlapa na dvorku všiml a šel si to s ním vyřídit. Ukrajinec ovšem odmítl odejít, choval se svěře-

Dokumentární snímky zachycují atmosféru plnou krutosti a krve

pě a agresivně. V nastalé strkanici vytáhl pistoli, namířil a stiskl spoušť. Ocelově to klaplo, víc nic. Majitel domku vypadal bezbranně jen na první pohled. Byl to instruktor sebeobrany, doma měl z nerůznějších bojových sportů spoustu medailí. Zpacifikoval chlapa během několika vteřin, nasadil mu páku a jako beránka ho odvedl k městským strážníkům. Ti však usoudili, že nějaké střelení přesahuje jejich kompetence, tak starý muž dál eskortoval svého zajatce na obvodní oddělení policie.

Následný výjezd zmapoval místo šarvátky a nalezenou zbraň předal balistickým odborníkům. Ti zjistili, že pistole je střelby-schopná, rána nevyšla jen proto, že se do hlavně dostal vadný náboj. Tím pádem byl z drobných zahradnických krádeží pokus o vraždu.

„Mimochodem,“ vzpomněl si doktor Kloubek. „Když jsem se toho pána ptal, jaký chvat vlastně použil, rozhodl se, že mi to ukáže názorně. Popadl mě a natáhl mi šlachy tak, že jsem protokol mohl dotukávat jen levou rukou. Ten trouba z Ukrajiny si soupeře skutečně vybral velmi špatně.“

Některé detaily znají jen policisté a pachatel

TĚŽKÝ DEN

Je už takové zaběhnuté pravidlo, že když se k policistům dostaví novináři, nic závažného se neděje. Město bylo klidné, tiché a pokojné. Skutečná dramata tedy ožívala jen ve vyprávění.

„Někdy se toho opravdu seběhne spousta, například jednou jsme za čtyřadvacetihodinovou službu vyjžděli k pěti mrtvým, z toho byly tři vraždy. A to se na první pohled zdálo, že čtyři. První případ totiž vypadal jako z nějakého hororového filmu. Nahá žena na posteli a všude kolem, na obličejích i na krku zasychající krev. Na dosah ruky vyvěšené telefonní sluchátko. Zkrátka, taková klasická sexuální vražda, kdy vrah oběť podřezal, a ta se z posledních sil snažila zavolat pomoc. Jenže další vyšet-

řování všechno obrátilo naruby. V bytě se našla spousta lahví od laciné vodky, mimochodem, je docela zajímavé, že pokud chlapům alkoholikům je vcelku jedno, co do sebe lijí, tajně popíjející ženy preferují pití, které není z dechu cítit. Zakrvácené šaty jsem našli v kuchyni za pračkou, lékař na těle oběti neobjevil žádná zranění. A záznamy z nemocnice hovořily o těžké plicní chorobě. Rekonstrukce posledních chvil mrtvé ženy pak byla následující. Paní si byla vědoma své nemoci a deprese zaháněla alkoholem. Když dostala záchvat spojený s chrlením krve, zareagovala žensky. Sundala šaty a položila je na pračku, odkud časem sklouzly na zem. Krvácení nepřestávalo, když si uvědomila, že vlastně umírá, pokusila se zavolat lékaře.

Po prvním smutném příběhu následovaly další, poslední byla drsná vražda chlapíka, který půjčoval peníze na nestydatě vysoký úrok. Nakonec si jeden ze zoufalých dlužníků najal zabijáka. Ten lichváře zastřelil ze samopalu ve chvíli, kdy v mercedesu přijížděl ke své vile. Zemřel za volantem a už mrtvý naboural do zdi. Sbírali jsme nábojnice, měřili brzdné stopy, hledali jednotlivé projektily. Ještě celé následující dopoledne

pistoli? Kdo stojí za divokou přestřelkou? Proč policie mlčí?

A další náměty k palcovým titulům. Žena upálená ve Stodůlkách. Zavražděný řidič sázkové kanceláře. Ozbrojené napadení městských strážníků. Surově znásilněná třiletá holčička...

První stránky bulvárních novin někdy připomínají kriminalistické svodky.

„Víte,“ pokrčil rameny vyšetřovatel Kloubek, „já chápu, že novináři potřebují dělat svou práci, že touží po senzaci a zajímavostech. My jim ovšem podrobné informace dávat nemůžeme, náramně by se to vymstilo při dalším vyšetřování a soudním dokazování. Jsou detaily, které známe jenom my a pachatel, a podle nich se pak jasně pozná, jestli je obviněný ten pravý. Žurnalisté ovšem musí žít, a tak si hrají na detektivy také, lidé chtějí být zajímaví, proto jim vykládají i věci, které se nikdy nestaly. Občas je zábavné číst ty očividné nesmysly. Obecně nám ovšem novináři nevadí a při troše vzájemné domluvy mohou být dokonce policii prospěšní. Je to totiž jistý způsob komunikace s pachatelem, který se dá využít, jsou známy případy, kdy předem promyšlené články nebo

Stránky bulvárních novin někdy připomínají kriminalistické svodky

reportáže přispěly k dopadení velmi nebezpečných zločinců.“

NÁVRAT

Mordwagen se vrátil na základnu. Nalezené lidské ostatky sice putovaly do antropologické laboratoře, s největší pravděpodobností však žádné vyšetřování následovat nebude. Na místě staveniště byl podle starých map kdysi hřbitov, nepřilíhš pietně zlikvidovaný někdy koncem devatenáctého století.

Hodiny dál tiše měří ubíhající čas čtyřadvacetihodinové služby. Každou chvíli může zazvonit telefon.

Antonín JIROTKA
Foto Václav ŠEBEK

jsem sepisoval jednotlivé protokoly a připadal si jako někde v gangsterském Chicagu a ne v poklidné a relativně velmi bezpečné Praze.“

FÁMY A NOVINÁŘI

V přízemí panelového domu zastavil výťah. Muž, který z něj vystupoval, spatřil temnou siluetu postavy a záblesk výstřelu. Okamžitě také vytáhl zbraň a začal útočnicka pronásledovat. Ten prchal dlouhou chodbou, a protože venkovní dveře byly zamčené, vyrazil přízemní okno, vyskočil a ztratil se v dálce. Zůstala po něm automatická pistole s jasně zřetelnými otisky prstů...

Suché konstatování přivítaly noviny jako báječnou záhadu. Jak to, že počestný občan nosí v podpažním pouzdře ostře nabitou